

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1924 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande villkor för erhållande av statsbidrag till lantmäteriförrättningar.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 86, av herr *Jeppsson* har hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring i gällande villkor för erhållande av statsbidrag till lantmäteriförrättning, att statsbidrag må utgå med belopp, motsvarande vad på egnahemsköparen i fråga belöper av det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmäteritaxa tillkommande arvode, inberäknat lösen för kartor och handlingar.

I § 1 i kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 238) angående villkor för erhållande av statsbidrag till lantmäteriförrättningar stadgas, att till den, som genom upplåtelseavtal förvärvat område, vilket efter den 1 januari 1921 utbrutits genom jordavsöndring eller genom ägostyekning enligt 3 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyekning och jordavsöndring, så ock till ägare av område, som efter den 1 juli 1923 utbrutits genom ägostyekning enligt 2 § i nämnda lag, må till bestridande av kostnaderna för förrättningen utgå statsbidrag med belopp, motsvarande högst vad på området i fråga belöper av det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmäteritaxa tillkommande arvode, inberäknat lösen för karta och handlingar, dock att, där området, oberäknat därinom fallande impediment, överstiger inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker 75 hektar, inom annan del av dessa län samt inom Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län 40 hektar samt inom övriga län 20 hektar, bidrag icke utgår för den del av berörda kostnader, som belöper på vad området innehåller utöver nyss angivna areal.

Såsom förutsättning för bidrags erhållande gäller,

- a) att förrättningen avsett åstadkommande av småbruk eller eget hem;
- b) att sökanden är enskild person eller utgöres av bolag eller förening med syfte att befrämja bildande av småbruk eller egna hem;
- c) att de sökanden åliggande kostnaderna för förrättningen måste anses för honom betungande i förhållande till hans ekonomiska ställning eller, om sökanden utgöres av bolag eller förening, att sådant bidrag visas medföra

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 10 saml. 18 häft. (Nr 36—38.)

nedsättning i kostnaderna för mindre bemedlad persons förvärv av utbrutet område under vad eljest skäligen kunnat ifrågakomma ;

d) att förrättningen ej skett i uppenbart spekulationssyfte.

Vad sålunda stadgats tillämpas, framhåller motionären, nu så, att egna-hemsköparen, som i regel får i köpekontrakt förbinda sig att bestrida alla med köpet förenade kostnader och således får betala hela lantmäterikostnaden, i statsbidrag endast kan utfå den del av lantmäterikostnaden, som, när kostnaden beräknas fördelad på hela hemmanet, belöper på hans fränköpta jordbit.

Då detta innebure, att den hjälp, staten enligt motionärens förmenande i detta hänseende avsett att giva, ofta bleve allt för obetydlig, har motionären ansett villkoren för statsbidrags erhållande böra ändras på sätt i ovanberörda hemställan föreslås.

Utskottet har i vederbörlig ordning över motionen inhämtat yttrande av lantmäteristyrelsen, som i utlåtande den 29 februari 1924 anfört följande:

»Nu gällande bestämmelser angående villkor för erhållande av statsbidrag till lantmäteriförrättningar innefattas i kungl. kungörelsen därom den 8 juni juni 1923 (nr 238). Denna kungörelse överensstämmer med 1923 års riksdags beslut, därvid i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen (nr 174) infördes vissa utvidgningar av förut utgående understöd till jorddelningsväsendet. Av propositionen samt av jordbruksutskottets utlåtande i ämnet (nr 37) framgår närmare uppkomsten av frågan om dessa utvidgningar och de synpunkter statsmakterna lagt å frågan. Lantmäteristyrelsen torde med hänvisning till nämnda riksdagshandlingar få inskränka sitt yttrande allenast till vad som direkt hör samman med det i motionen framställda förslaget att statsbidrag må utgå med belopp, motsvarande vad på *egnahemsköparen* belöper av lantmäterikostnaderna.

Då enligt förenämnda kungörelse bidrag utgår med belopp motsvarande högst vad på avsöndrat eller genom ägostyckning utbrutet område belöper av det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmäteritaxa tillkommande arvode, inberäknat lösen för karta och handlingar, innebär detta vad angår avsöndring, att i allmänhet alla kostnader för förrättningen — fränsett den nedsättning som sker för lägenheter utöver viss maximiareal — ersättas sådan sökande, för vilken dessa kostnader anses betungande. Förhållandet är nämligen, att vid jordavsöndring alla lantmäterikostnaderna hänföra sig till det avsöndrade området. Motionen kan således icke hava avseende å avsöndringsförrättningar.

Vad åter ägostyckning beträffar avser sådan förrättning den styckade fastigheten i dess helhet, och kostnaderna för förrättningen beräknas efter styckningsobjektets hela omfattning. När statsbidrag sökes, måste kostnaden fördelas å varje därvid ifrågakommande styckningslott, även om detta icke skett vid avgivande av arvodesräkning för förrättningen. Den som förvärvat visst område att utbrytas genom ägostyckning kan icke få större statsbidrag än som belöper på hans styckningslott, även om han förbundit sig att betala alla kostnader för ägostyckningen. De bestämmelser, som gällde före tillkomsten av 1923 års kungörelse, lämnade icke möjlighet till något som helst bidrag till styckningskostnaderna annat än för område, som utbrutits genom ägostyckning efter styckningsavtal (enligt 3 § ägostyckningslagen). Häri infördes dock genom nämnda kungörelse ändring så att även för område, som efter den 1 juli 1923 utbrutits genom ägostyckning utan

föregående avtal (enligt 2 § nämnda lag), statsbidrag kan utgå till sådant områdes ägare, förutsatt att de allmänna villkoren för bidrag äro för handen, bland annat att förrättningen avsett åstadkommande av småbruk eller eget hem och de sökanden åliggande kostnaderna för förrättningen måste anses för honom betungande. Föreligger denna förutsättning, kan numera bidrag utgå såväl till köpare av styckningslott, som till ägare av återstående del av fastighet, som styckas, vare sig styckningen sker enligt 2 eller 3 § ägostyckningslagen. Åtminstone anser sig lantmäteristyrelsen med hänsyn till frågans riksdagsbehandling år 1923 böra giva denna tolkning åt gällande bestämmelser, oaktat dessa i den nämnda kungörelsen icke äro fullt tydligt utformade.

Det fall, då det i motionen angivna önskemålet att en mindre bemedlad jordägare må befrias från styckningskostnader icke skulle kunna tillgodoses, är således endast då säljaren fritagit sig från att gälda någon styckningskostnad men statsbidrag icke kan utgå för annan styckningslott än den av köparen förvärvade.

Lantmäteristyrelsen kan dock icke finna tillrådligt att i nämnda avseende utvidga bidragsmöjligheten och göra denna beroende av det avtal, som kan vara träffat mellan köpare och säljare. Sådant skulle locka till missbruk på det sätt, att jordägare, som icke hade behov av statsunderstöd för ett styckningsföretag, skulle på omväg tillskansa sig sådant genom överenskomelse med en mindre bemedlad köpare av en del av fastigheten, att denne skulle hava att betala hela kostnaden för ägostyckningsförrättningen.

Det torde vidare icke vara någon allmän praxis, att en egna hemsköpare förbinder sig att betala hela den med ägostyckning förenade kostnaden. Det skulle visserligen kunna tänkas, att köparen finge räkna med ett lägre jordpris, om säljaren befriades från alla lantmäterikostnader, men ej heller i denna, alltid ovissa möjlighet torde kunna sökas giltigt skäl för det förslag, som i motionen framlagts.»

Då på grund av vad lantmäteristyrelsen i ärendet sålunda anfört utskottet icke finner skäl ifrågasätta någon ändring av nu gällande bestämmelser i ämnet, hemställer utskottet,

Utskottet.

att förevarande motion II: 86 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 maj 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.